

УДК 821.161

У.А. Сенькавец

ВОБРАЗЫ ГАРАДЧУКОЎ І РОДНАЙ ЗЯМЛІ Ў “ДАВЫД-ГАРАДОЦКІХ КАНОНАХ” ГЕОРГІЯ МАРЧУКА

“Давыд-гарадоцкія каноны” Георгія Марчука ўяўляюць сабой мастацкія разважанні пісьменніка пра жыццё сваіх землякоў, адметнасці іх менталітэту, звычаі, погляды на акаляючы свет, прыроду. У артыкуле даецца аналіз найбольш значных канонаў пісьменніка.

У 2003 годзе Георгій Марчук выдаў кнігу “Урсула”, у якой змясціў навелы каханья і давыд-гарадоцкія каноны. Слова *канон* паходзіць ад грэчаскага *kanon* і перакладаецца на беларускую мову як норма, правіла. Згодна са “Слоўнікам іншамойных слоў” А.М. Булькі, яно мае два значэнні: 1) асноўнае правіла, палажэнне якога-небудзь кірунку, вучэння (напрыклад, царкоўныя каноны, каноны класіцызму); 2) тое, што з’яўляецца традыцыйнай, абавязковай нормай. У дачыненні да мастацкай літаратуры паняцце канон часта выкарыстоўваюць для характарыстыкі жанраў і жанравых форм: існуюць свабодныя і цвёрдыя, ці кананічныя жанры і формы. Да апошніх адносяцца, напрыклад, санет, трыялет, рандо, рандэль і інш. “Давыд-гарадоцкія каноны” Георгія Марчука ўяўляюць сабой невялікія ліра-эпічныя навелы са спавядальна-велічальным зместам. Яны прысвечаны роднай зямлі пісьменніка, людзям, якія на ёй жывуць. Давыд-Гарадок – унікальны куток Беларусі. Ён мае багатую гісторыю, размяшчаецца ў маляўнічым палескім краі, там, дзе паўнаводная Гарынь зліваецца з прыгажуняй Прыпяццю. Тут жывуць вельмі працавітыя і таленавітыя людзі, якія з гонарам распавядаюць пра свой гарадок, увасабляюць яго краявіды ў мастацкіх творах, фільмах, жывапісных палотнах, песнях. У канонах Георгій Марчук спрабуе паказаць унутраны свет сваіх землякоў, іх адносіны да традыцыйных, у пэўным сэнсе кананічных паняццяў, з’яў, прадметаў, звычаяў... Пісьменніка прываблівае менталітэт жыхароў Давыд-Гарадка, тая характэрная асаблівасці, якія вылучаюць гэтых людзей сярод іншых жыхароў Беларусі. Асэнсаваць гэтыя адметнасці ён спрабуе праз адносіны гарадчукоў да Бога, Гарыні, Хаты, Вуліцы, Агарода, Школы, Ветру, Базару, Часу, Маці. Словы-прысвячэнні, як бачым, падаюцца пісьменнікам з вялікай літары, набываючы тым самым сэнсавую важкасць, вызначальнасць у жыццёвым лёсе чалавека.

Першым сярод дзесяці твораў нізкі ідзе “Канон Богу”. Каля трыццаці пастулатаў у стасунках гарадчукоў з Богам вызначыў Георгій Марчук у каноне. Першае сцверджанне пісьменніка канстатуе, што Бог адназначна існуе, і так думаюць усе местачкоўцы. “Без Божага благаслаўлення і крыжа не выбіраюцца ў далёкую дарогу, не пачынаюць ніякую справу, не сядуюць да абедзеннага стала”. І так рабілася заўсёды, і гэта стала гарадоцкім правілам, канонам, які перадаваўся ад пакалення да пакалення, і не толькі ў звычаях, традыцыях, але і ў слове: “Уратуй, Госпадзі”, “Бог у помач”, “Дай, Божа, каб Гасподзь захаваў”, “Дапамажы, Божа”. Асаблівая пашана да Бога праяўляецца ў жыхароў Давыд-Гарадка ў час рэлігійных святаў. У гэтыя дні людзі не працуюць, “усе як бы трымаюць адказ” перад Богам, “мякчэюць сэрцам і сваю крыўду, а часам і злосць за часовыя няўдачы не паказваюць”. Бог, такім чынам, яднае людзей, абуджае ў іх патрэбу ўзаемнай павагі і міласэрнасці. Георгій Марчук заўважыў, што яго землякі ўспрымаюць Бога ў чалавечым абліччы і бачаць у ім суразмоўніка, дарадцу, памочніка, vyrатавальніка. Яны не клянучь яго за тое, што часам дапускае несправядлівасць на зямлі, хіба толькі крыўдзяцца на яго за гэта: “А дзе той Бог? Усё

няроўна дзеліць. Добры, чэсны памірае, а паразіт жыве”. Чаму так адбываецца ў жыцці, людзі не задумваюцца, не шукаюць яны прычыны і ў саміх сабе. Нават жыццё, дадзенае Богам як дар, не шкадуць. Праца – адна з галоўных каштоўнасцяў местачкоўцаў, таму бывае, што і ў святочныя дні яны не грэбуюць ёю, а толькі перахрысцяцца пасля сціплага царкоўнага звону ды скажуць: “Даруй, Госпадзі. Свято ж сёння”. Бог – не прычына спрэчак паміж гарадчукамі, нават калі хтосьці з іх і не верыць у яго, а вось пагаварыць пра Бога і нават пафіласофстваваць яны могуць. “Бог давидгарадчукам не дае сілы, яле яны цвёрда вераць, што з ім лягчэй і надзейней. Асабліва бачаць Боскую руку ў квецені садоў, якімі так багаты гарадок”.

Гарадчукі, лічыць Георгій Марчук, як і большасць людзей, жывуць і працуюць дзеля сваіх дзяцей. Ім яны жадаюць шчаслівага жыццёвага лёсу, здароўя і міласці Божай. Самы прыемны і ўзнёслы камплімент у адрас дзіцяці – “Вочкі, як на іконе, тварык, як у анёла. Анёльскае дзіцятко”. З нараджэннем дзіця атрымлівае радзіму – дарунак Бога. Гарадчукі любяць свой гарадок: “Бог мяне сюды прывёў, тут і жыць буду. Нікуды не з’еду. Людзі некаторыя паехалі і хутка паўміралі”. З Богам, па меркаванні землякоў Георгія Марчука, трэба жыць у душы, тады і дапаможа яму Гасподзь ва ўсіх справах добрых.

Як бачым, адносіны да Бога ў гарадчукоў не фанатычныя, а хутчэй практычна-традыцыйныя. Баяцца Бога не патрэбна, але і грэбаваць яго ласкай не варта.

З асаблівай пяшчотай, любоўю, нават з відавочным сыноўнім абавязкам напісаны “Канон Гарыні”. Нельга ўявіць Давыд-Гарадок без Гарыні. Раку, адносіны да яе, лад жыцця местачкоўцаў пісьменнік паказвае праз вобраз рыбака, які сядзіць у носе лодкі з вудаю і ціха разважае пра жыццё: “вада, як і агонь, сваёй зменлівасцю падштурхоўвае да разваг”, тым болей што ўспрымаецца яна жыхарамі гарадка як жывая істота: “ракой не грэбуюць і не абагаўляюць яе,” “проста ставяцца да яе паважна, як да старэйшай сястры”.

Гарадчукі заўсёды прыстасоўваліся да жыцця з ракою, не рабілі ёй шкоды, клапаціліся пра яе чысціню, хоць часта і цярпелі ад яе ў час разліваў: “От, неспакой. Жыві і заўсёды думай, коб вода не знесла. Знай, мерай бераг. Ці з’ела яго вада?” З дзяцінства местачкоўцы прывыкаюць жыць побач з ракою. Яна, па словах Георгія Марчука, першай выходзіць і “загартоўвае характар чалавека”, не церпіць паказуху, не даруе дурноты. Сваімі радасцямі і турботамі людзі дзеляцца з Гарыню: “На Макавея, у дзень свята кветак, жанчыны кідаюць з моста адну-дзве кветкі з букеціка, які толькі што асвяцілі ў царкве. Плывуць гладыёлусы, бархоткі, бяссмертнікі, астры. Ціха прымае дары рака. Далёка плывуць кветкі, не тонуць... нібыта Млечны Шлях на шырокай сінявата-зеленаватай роўнядзі. Вербы, лозы, таполі, гледзячыся ў ваду, робяць яе зялёнай. Жанчыны з незвычайнымі, прасветленымі тварамі доўга з вэлюмам суму глядзяць, як знікаюць удалечыні кветкі..., сплываюць мары і надзеі, няспраўджанае шчасце”. Вада прымае дарункі людзей, памятае тых, хто любіць і цэніць яе. Каб пацвердзіць гэты тэзіс, пісьменнік прыводзіць выпадак, калі ў мястэчку памёр апошні дзевяностагадовы майстар, які адзін умеў рабіць давид-гарадоцкія дубы-лодкі. Ніхто яго смерці не заўважыў. “Рака заўважыла. Яна без лодкі, як гарод без кветак. Такое адчуванне, што маторныя лодкі яе раздражняюць, а вясло яна сама лашчыць”.

Рака стварыла для гарадчукоў свой адметны, толькі ім уласцівы лад жыцця, выпрацавала мясцовыя традыцыі, гульні, адносіны паміж людзьмі. Тут, напрыклад, спрытнымі майстрыхамі-рыбакамі з’яўляюцца жанчыны: магчыма, таму, што і сама Гарынь успрымаецца людзьмі ціхай гаспадыняй Давыд-Гарадка, сімвалам “вечнага жыцця”, памочніцай, таямніцай, райскай асалодай, доктарам, “які лечыць бясплатна, здымаючы нервовы стрэс”. А яшчэ Гарынь – своеасаблівы гонар гарадчукоў, яны часам любяць пахваліцца: “А ў вас такой прыгожай ракі няма, як у нас”. Рака – гэта бясконцы,

няспынны рух. Гэтым яна нагадвае час – вымяральнік жыцця. Можа, таму стары рыбак не спяшаецца ісці дахаты, а глядзіць на ваду, якая ў руху сваім забірае частку і яго жыцця: “бяжыць рака, шуміць вада, нешта п'яе па-свойму, не прасі яе, не пачакае, забярэ і знясе твае гады”. Цераз раку, як бачым, гарадчук далучаецца да асэнсавання вечнага пытання пра сутнасць чалавечага жыцця. Ён прыходзіць да высновы, што жыць трэба ціха і спакойна, як рака, не шкодзіць людзям, але і сябе ў крыўду нікому не даваць.

Выход чалавека ў вялікі свет пачынаецца ад парога бацькоўскай хаты. Першае пазнанне гэтага свету ён атрымлівае на роднай вуліцы. Менавіта яна – маленькая мадэль вялікага свету. У “Каноне Вуліцы” Георгій Марчук спрабуе раскрыць гэты мікракосмас, асэнсаваць яго складнікі, чалавечыя стасункі, ролю ў выхаванні і сталенні чалавека. Письменнік зыходзіць з таго, што для гарадчукоў вуліца разам з хатай, маці, базарам, гарадам, ракою з'яўляецца канкрэтным увасабленнем малой радзімы. На вуліцы пануюць свае правілы, традыцыі, свае каноны, выпрацаваныя былымі пакаленнямі гарадчукоў, і парушаць іх нікому не дазваляецца: “Свая вуліца – самая свая, самая родная. На сваёй вуліцы сваіх аднагодкаў не б'юць і не крыўдзяць. На іншых вуліцах ці каля клуба – там і пабіцца можна, а тут братэрства”. Вуліца ў адрозненне ад хаты – сімвал волі. Тут ты можаш іграць у карты, сядзець на калодах з сябрукамі і не зводзіць вачэй з трох прыгажунь, якія ў кароценькіх спаднічках горда прадэфіліравалі побач, пачуць, як суседка выходзіць свайго сямігадовага сына за тое, што той забіў жабу. Вуліца – гэта галасы, чуткі, навіны, месца задушэўных гутарак і абгавораў, спрэчак і гулянак, каханьня і вяселля – гэта жыццё, у якім патрэбна зарыентавацца, знайсці сваё месца. Вуліца мяняецца ў залежнасці ад часу сутак. На змярканні моладзь рушыць да клуба, і лавачкі каля платоў займаюць пажылыя жанкі. Яны пражылі век на гэтай вуліцы і настальгічна прыгадваюць былы час, сваю маладосць, “калі ў сакавіцкія дні паводкі “плавае” ўвесь гарадок. У лодках-дубах дабіраліся на базар, да школы, на спатканне, у госці, у адведкі. І быў зорны час краўцоў. Па дзве-тры пары ботаў заказвалі для сям'і. Вада залівала вуліцы і агароды надоўга, ажно да першага жабінага шлюбнага крумкання. Мясцовы філосаф не ўнікаў магчымасці ацаніць прыгажосць паводкі: “Аліўкавыя сады, трапічныя пальмы, кактусы ў пустэчы прайграюць нашай вярбе, што зразу зацвіла ў вадзе. Скажу вам, заражаешся любоўю да прыроды, да жыцця на цэлыя гады”.

Вуліца асабліва ажывае ў час вяселля ці провадаў у войска. Усе жыхары збіраюцца каля віноўнікаў урачыстасці, прыходзяць жанкі і з другіх вуліц, каб “паглядзець на вяселле”. “Будзьце пэўныя, ацэняць усё: і прыгажосць маладых, і багаты вэлюм, і колькасць бутэлек і страў на сталах. Заўважаць, хто з гасцей прыйшоў у новай, а хто ў старой вопратцы. Таму ўсе, каб не было сорамна, намагаюцца прыйсці ў новым”.

Вуліца – гэта артэрыя, якая лучыць людзей з іншымі жыхарамі гарадка, гэта нічыя і адначасна маленькая, але вельмі дарагая мясцінка кожнага, хто на ёй вырас, хто, стоячы некалі на ёй босымі нагамі, глядзеў на неба і зоры і суадносіў сваю вуліцу з усёй зямлёй, з макракосмасам.

Фінальная частка канона аптымістычная: “на вуліцы будуецца новую хату... Не, не памрэ вуліца – родны сэрцу кут”.

Школа ў аднайменным каноне Георгія Марчука паказваецца не проста як навучальная ўстанова, а як адзін з галоўных шляхоў фарміравання індывідуальнасці ва ўмовах давід-гарадоцкай ментальнасці. Нават настаўнікі, якія прыехалі з усходняй часткі Беларусі, асіміляваліся ў местачкоўскім асяроддзі, прынялі звычаі, мову, прыстасаваліся да адметнага ўкладу жыцця гарадчукоў. Ім палюбіўся гэты край, і яны назаўсёды звязалі з ім сваё жыццё. Школа, у адрозненне ад вуліцы, скоўвае свабоду

дзяцей, падпарадкоўвае яе “дысцыпліне і абавязкам”. Многія гарадчукі, па назіраннях Георгія Марчука, адносяцца да школы даволі нейтральна: “Хадзіць каб за ведамі, яшчэ не ходзяць, не разумеюць, што веды палягчаюць жыццё, бо, як вучаць бацькі, – грашыма палягчаюць жыццё, і толькі імі. Ідуць, каб атрымаць адзнаку па прадмеце, каб быць усім разам у школе, на танцах, на ўборцы бульбы, буракоў, кукурузы альбо на святочнай дэманстрацыі, на канцэрце. Бацькам спакайней, калі дзеці ў школе. Першая работа, хоць і грошай не плацяць”. Як бачым, школа ва ўспрыманні местачкоўцаў даволі ліберальная ўстанова: ёсць жаданне і здольнасці – вучыся, “ніхто за вушы ў выдатнікі не цягне”.

Школа – гэта вялікі перыяд жыцця, у які фарміруецца характар чалавека, складваюцца яго стасункі з людзьмі, паяўляюцца сябры, нараджаецца першае каханне: “Адны пераходзілі з класа ў клас у чаканні новага адкрыцця свету, іншыя ў чаканні першага пацалунку. Але каб не на людзях. Барані, Божа. З закрытымі вачыма, у напалову цёмным калідоры...”. У каноне Георгій Марчук праводзіць паралель паміж школай і царквой, кожная з якіх па-свойму вучыць чалавека ставіцца да свету: адна са свецкіх, другая з рэлігійных пазіцый. Дзеці гарадчукоў па прыкладзе сваіх бацькоў ніколі не спрачаліся ні з адной, ні з другой пазіцыяй. Яны прымалі гэта як спрэчку дзвюх ідэалогій, а сябе адсаблялі ад яе: “У царкве што – натхняюць тых, хто паў духам, на шлях дабрадзейнасці. Гарадчукі не наіўныя, але сентыментальныя. Што ёсць, то ёсць. У школе, неўпрыкмет сталеючы, увесь час круціцца вакол прывычкі да працы і вакол стрыжня прыстойнасці. Паміж сабой царква і школа тут не спрачаюцца. Усе дзеці хрышчоныя, дома ўсе вераць у Бога, а ў школе робяць выгляд, што згодны з гісторыкам-атэістам”.

У каноне Георгій Марчук размяжоўвае школу як навучальную ўстанову і як школу жыцця. Апошняя суправаджае яго на працягу ўсяго існавання на зямлі. У гэтым існаванні чалавек набывае вопыт, мудрасць, на падставе якіх можа ацэньваць само жыццё, асэнсоўваць яго існасць: “Дык які сэнс жыцця? – пытае вулічны філосаф... – А Бог яго ведае... – То паслухай, скажу. Расце дрэва. А навошта? На зіму спілілі, нарэзалі дроў, дровы далі дым, дым пайшоў у неба і там з іншымі дымамі арганізавалі хмару. Праліўся дождж. З зямлі з зярнятка вырастае новае дрэва, падобнае на тое, што спілілі. І яго спілююць, і яно дасць дым. І так бясконца. Дрэва расце, каб яго спілілі”. У гэтым простым народным разуменні жыцця заўважаецца паралель з коласаўскім “жывём, покi жывецца, бо жывы ў зямлю не палезеш, а прыйдзе смерць, тады пахаваюць”.

Школьныя гады заканчваюцца апошнім званком, выпускным вечарам і сустрэчай узыходу сонца – сімвала новага дня, надзеяў на шчаслівае будучае. Усе выпускнікі Давыд-Гарадка сустракаюцца на Царкоўнай гары – месцы, дзе заснаваўся старажытны горад, адкуль яны, маладыя нашчадкі былых пакаленняў, уступаюць у самастойнае жыццё.

У “Каноне Базару” Георгій Марчук раскрывае яшчэ адну адметнасць жыццёвага ўкладу давыдгарадчукоў. З высокім майстэрствам стварае пісьменнік лубковую карціну базару з яркімі колерамі, гаманой, важнымі тварамі купцоў і настырнымі прапановамі гандляроў. Базар для гарадчукоў такая ж неабходнасць, як вырошчванне кветак ці “добрыдзень” суседу, як смачны абед на сталае ці смех дзіцяці ў роднай хаце. Базар – гэта цэлы свет, які па выпрацаваных вякамі традыцыях, яшчэ, напэўна, з часоў народных вечаў, ствараецца ўсімі жыхарамі гарадка. Ён доўжыцца толькі пару гадзін, але цалкам задавальняе ўнутраную патрэбу людзей у падтрымцы формы іх гандлярскіх здольнасцяў, незалежна ад таго, прадавец ён ці пакупнік. У гарадку, асабліва падкрэслівае Георгій Марчук, базар “не шумлівы, не крыклівы, ніхто там вас за рукаў не скубе, не патрабуе саступіць дарогу”.

З тэксту канона вынікае, што базар для сённяшніх гарадчукоў не столькі матэрыяльная, а найперш духоўная патрэба ў непасрэдных чалавечых зносінах, у час якіх можна пачуць мясцовыя навіны, пагаварыць “пра дзяцей, пра сон, пра агарод, пра серыялы, пра маючае адбыцца вяселле, пахваліцца імпартнай машынай, якую купіў сын, ды пажаліцца на цэны на газ, дровы, электрычнасць”.

Адметнасць гарадоцкага базару яшчэ і ў тым, што кожны абавязаны на ім нешта купіць: “Хоць на пяць капеек, а купі, інакш які ты гарадчук”. Праўда, здараюцца выпадкі, калі “прынясе жвавы муж... дахаты клін сыра, а жонка з парога ў гнеў: “А нашчо ты, сляпы крот, купіў сыр? Хіба не бачыш, шчо мой под гнётом ляжыць? Шчо ты мяне перад людзьмі ганьбіш?”

На гарадоцкім базары можна купіць усё. Калі чаго няма – закажы, і на наступны дзень табе прынясуць заказ прама дахаты: местачковыя гандляры паважаюць сваіх пакупнікоў.

Базар заканчваецца, і задаволеныя людзі разыходзяцца. “Яны кіруюцца дахаты павольна, разважліва, нібы развіталіся з вялікім пярэстым каляровым светам шчаслівых твараў, бо ваўкаваных на гарадоцкім базары не бывае”.

“Канон Маці” завяршае нізку “Давыд-гарадоцкіх канонаў”. Гэта лірычны маналог пісьменніка да сваёй маці, якая памерла ў маладым узросце. Сыну хочацца, каб маці вярнулася да яго і, як некалі, запыталася пра здароўе, сям’ю, родных, хату, Давыд-Гарадок... Сын дае адказ на ўсе мяркуемыя пытанні маці: “Нашых і не паменшала, і не пабольшала. На месца тых, хто пайшоў за табой, прыйшлі, дзякаваць Богу, новыя сваякі... Сябровачкі-аднагодкі твае ўсе паўміралі, а мае аднакласніцы ўсе пайшлі на пенсію. Хаты няма. На нашым пляцы чужыя людзі збудаваці камяніцу”. Георгій Марчук не мінае ў маналогі магчымасці расказаць і пра значныя, і пра дробныя падзеі гарадка: пра яго 900-гадовы юбілей, пра помнік Давыду, пра тое, што людзі сталі меней дзяцей нараджаць, што ўсе па-ранейшаму гандлююць насеннем і гуркамі. Некалькі слоў аўтар канона гаворыць пра сябе: “Ты сварылася: “Не прыдумляй, сыноч, кажы праўду...” А я прыдумляў і стаў пісьменнікам. У творах малюю твой партрэт і пішу твой характар, даруй”. Георгій Марчук дзякуе маці за тое, што дала яму жыццё, што некалі ўзяла за руку і павяла знаёміць з маленькай радзімай: “паказала вуліцы, царкву, вадзіла ў школу, на старым-старым цвінтары паказала магільны продкаў”.

Найбольшая падзяка чалавеку – добрая памяць пра яго. У навеле сын звяртаецца да маці на яе мове, матчынай мове. Гэта надае твору асаблівы лірызм, падкрэслівае шчырасць і цеплыню пачуццяў: “Мамо, не было і дня, каб я не ўспамінаў цябе”.

Наступная частка канона напісана ў форме завету: пісьменнік жадае знайсці свой вечны спачын у родным краі, там, дзе яму знаёма ўсё да драбніц: “Хачу, каб палажылі ў роднай зямельцы на старэнькіх могілках, якія маўкліва ахоўваюць продкі: жвавы дзед, сціплая бабуля, ласкавая маці, працавітыя дзядзькі ды ўвішныя цёткі...” Пісьменнік не проста выказвае жаданне быць пахаваным на радзіме – ён абгрунтоўвае прычыну такога выбару: хоча, каб над яго магільай усё гэтак жа, як і пры ім, віравала жыццё, каб “побач спяшаліся дзеткі ў школу, каб грукацеў воз па бруку, каб лашчыў, лятаў... даўка-прыемны пах чаромхі і густы пах бэзу... Толькі тут, у родным мястэчку, ціша не будзе палюхаць, а лашчыць раўнавагай і спакоем...”. Светлы вобраз маці адхіляе ад сына песімістычныя думкі: “Так, сыноч, не памірай. На зямлі столькі добрага, харошага, столькі любові разліта, што не паспяваеш наталіць душу і напалову”.

“Давыд-гарадоцкія каноны” ўспрымаюцца як адзіны мастацкі твор, у якім спалучаецца аўтарская фантазія і рэальнасць, у якім праз найбольш значныя вобразы, дэталі, краявіды малюецца цэласная карціна жыцця маленькага палескага гарадка, часткі нашай вялікай агульнай радзімы, імя якой – Беларусь.

СПІС ЛІТАРАТУРЫ

1. Марчук, Г.В. Урсула / Г.В. Марчук. – Мінск, 2003.
2. Штэйнер, І.Ф. Крык на хутары ля Гарыні / І.Ф. Штэйнер // Іван Штэйнер. *Déjà vu bis* : зборнік эсэ. – Гомель : ГП-Грант, 2006. – С. 144–162.
3. Колас, Якуб. На ростанях / Якуб Колас. – Мінск : Нар. асвета, 1972. – 694 с.
4. Булыка, А.М. Слоўнік іншамоўных слоў : у 2 т. / А.М. Булыка. – Мінск : БелЭн., 1999. – Т. 1. – 735 с.

Senkavets U.A. The Townsmen's Images and the Images of the Native Land in "Cannons of David Town" by G.Marchuk

“Cannons of David town” written by George Marchuk introduces the author’s artistic discourse about the life of his contemporaries, the peculiarities of their mentality, their customs, world’s outlook and attitude to Nature.

The article presents the analysis of the most vital writer’s cannons.